

Na prahu novoveku

16. storočie sa do dejín Slovenska a Slovákov zapísalo ako obdobie významných historických udalostí a zmien. Na jeho začiatku doznieva stredovek a začína v mnohom rozporuplný nástup novoveku. Život spoločnosti a jej kultúru čoraz viac ovplyvňovali myšlienkové prúdy renesancie, po krvavom potlačení sedliackeho povstania roku 1514 však zároveň došlo k upevneniu feudálneho práva a faktickému znevolneniu roľníkov. Svoj význam si naďalej zachovalo baníctvo, ale Slovensko ako veľký stredoeurópsky producent drahých kovov muselo zvädzať konkurenčný boj s lacným striebrom dovážaným po objavení Ameriky zo zámoria. V roku 1495 založila meštianska rodina Thurzovcov z Levoče a rodina Fuggerovcov, bankárov, podnikateľov a obchodníkov z nemeckého Augsburgu spoločnosť na ťažbu a predaj slovenskej meďi a striebra. Produkciu vyvážali na trhy v Antverpách, Norimbergu a Benátkach a odtiaľ do mnohých ďalších miest. Rozhodujúcim medzníkom vývoja Slovenska a celého Uhorska sa stala porážka uhorského vojska v bitke s Turkami pri Moháči v auguste 1526.

(1) Gotické výtvarné umenie na Slovensku dosiahlo svoj vrchol v diele sochára svetového významu Majstra Pavla z Levoče. Hlavný oltár Kostola sv. Jakuba v Levoči vytvoril Majstrom Pavlom začiatkom 16. storočia je najvyšším gotickým oltárom na svete, meria 18,62 metra

(5) Výjav Poslednej večere na hlavnom oltári v Kostole sv. Jakuba v Levoči

(2) Banské práce na začiatku 16. storočia na oltárnom obraze v Rožňave, 1513

(3) Detail z oltárneho obrazu v Rožňave, 1513

(4) Detail z oltárneho obrazu v Rožňave, 1513

(7) Madona Majstra Pavla z Kostola sv. Jakuba v Levoči

(8) Titulná strana zákonníka Opus Tripartitum z roku 1514, v ktorom bolo uzákonené pripútanie roľníkov k pôde „na večné časy“

(10) Juraj Thurzo (hore) a Anton Fugger, zakladatelia spoločného podniku na ťažbu a obchod so slovenskou meďou. Akvarely zo Zlatéj knihy Fuggerovcov, 16. storočia

(6) Detail z výjavu Poslednej večere na hlavnom oltári v Kostole sv. Jakuba v Levoči

(9) Madona Majstra Pavla na súčasnej stokrúrovej bankovke Národnej banky Slovenska

(11) Krstná misa, mosáď, Nemecko, 1. polovica 16. storočia. SNM - Historické múzeum Bratislava

(12) Kadidelnica, tepaná meď, 1. polovica 16. storočia. SNM - Historické múzeum Bratislava

(13) Medená nádoba, 1723. SNM - Historické múzeum Bratislava

(14) Na hrade Červený Kameň, ktorý vybudovali Fuggerovci v polovici 16. storočia, boli zriadené veľké skladištné tovaru. V súčasnosti je hrad súčasťou Slovenského národného múzea